

ODRŽIVI RAZVOJ I EKOLOŠKI POKRETI

Održivi razvoj vs neodrživi razvoj

- Razvoj koji izlazi u susret potrebama sadašnjih generacija bez ugrožavanja mogućnosti budućih generacija da zadovolje svoje potrebe
- Trošenje resursa brže nego što se oni mogu obnoviti, proizvodnje više otpada nego što ga prirodni sistemi mogu preraditi, oslanjanje na udaljene izvore za zadovoljivanje svojih osnovnih potreba

Neodrživi razvoj

- Dominacija industrijske paradigme
- Prilagođavanje prirode čoveku
- Fragmentarni pristup razvoju i životu
- Ekonomska utilitarnost i parcijalna racionalnost
- Kvantitativni indikatori rasta
- Tržište kapitala, roba i rada
- Ekonomska cena
- Autoritarna organizacija društva
- Demokratija većine

Održivi razvoj

- Dominacija ekološke paradigme
- Prilagođavanje čoveka prirodi
- Zadovoljava potrebu sadašnjih i budućih generacija
- Holistički pristup razvoju i životu
- Trajnost i opstanak, globalna i dugoročna racionalnost
- Kvalitativni ekološki indikatori razvoja
- EKO tržište
- EKO cena
- Autonomna pozicija društvenih subjekata
- Participativna demokratija

Malešević, Sociološki i etički smisao održivog razvoja , Ecologica 2-3,1999

- Održivi razvoj se najčešće dovodi u vezu sa zaštitom životne sredine, odnosno nastojanjem da se zabrinutost za opstanak živog sveta na planeti Zemlji poveže sa očuvanjem prirodnih resursa i brojnim ekološkim izazovima koji stoje pred svakim društvom, državom i čovečanstvom u celini.

Smisao održivog razvoja

- Ravnoteža između prirode i svih ljudskih aktivnosti
 - Globalne klimatske promene
 - Demografska eksplozija
 - Nedostatak pitke vode
 - Problemi zagađenja životne sredine
 - Problemi energije, sirovina, hrane
 - Urbani ekološki problemi

Principi održivog razvoja

- Princip predostrožnosti – preventivni pristup u odnosu na naknadno ispravljanje
- Princip solidarnosti između sadašnjih i budućih generacija i među svim populacijama sveta
- Princip učešća svih društvenih aktera u mehanizmima odlučivanja

Održivi urbani razvoj

- U razvijenim zemljama 70% stanovništva živi u gradovima
- Zemlje u razvoju najveći porast urbanog stanovništva
- Gradske aktivnosti granice izdržljivosti prirodnog okruženja

Dimenzije održivog razvoja

- Ekološka kao zaštita životne sredine
- Ekonomska
- Socijalna

Integralni održivi razvoj

Kultura kao četvrti stub održivog razvoja

Ekonomska dimenzija održivog razvoja

- Održivost nasuprot kratkoročnog profita
- Integracija ekoloških, ekonomskih i socijalnih problema
- Rast koji crpi ekosistemske usluge ponekad se naziva "neekonomskim rastom" jer vodi padu kvaliteta života
- povećati vlastito ekonomsko „zdravlje“, stvaranjem lokalnih tržišta, podsticanjem lokalne proizvodnje dobara koja su se nekad uvozila, stimulacijom veće saradnje među lokalnim akterima itd.

Socijalna dimenzija

- Društvena pravda i jednakost –briga za osiguranje stanovanja i zaposlenosti svih stanovnika, izbegavanje klasno i rasno utemeljene prostorne segregacije, osiguravanje jednakosti šansi u pristupu javnim službama, osposobljavanje svih građana za participiranje u procesima (lokalnog) donošenja odluka
- Smanjenje društvenih nejednakosti

- Do sredine 1990-ih održivost se uglavnom definisala i analizirala na globalnom i nacionalnom nivou, no tada dolazi do svojevrsnog „lokalnog zaokreta“,
- Danas se smatra da „lokalnom“, kao određenom mestu konkretnog življenja, pripada uloga najvažnijeg poligona za svakodnevnu praksu ili, još bolje, življenje održivosti

Ekološki pokreti

- Društveni pokreti –kolektivno nastojanje da se izvedu ili spreče promene
- Osnovni elementi
 - Kolektivna akcija
 - Dobrovoljnost i otvorenost
 - Masovnost
 - Stav prema društvenoj promeni
 - Izraz društvenog konflikta
 - Interesna osnova okupljanja
 - Nezadovoljene potrebe
 - Javnost delovanja
 - Spontanost, difuznost i elastičnost
 - Društvena značajnost problema

Društveni pokreti - pojava modernog doba

- Demokratija
- Političke slobode
- Alen Turen teoretičar društvenih pokreta
- Klasna borba zamenjena društvenom borbom

Klasifikacije društvenih pokreta

- Polje ljudske slobode -emancipatorski/nemancipatorski
- Sadržaj – klasni, politički, nacionalni, omladinski, sportski...
- Stav prema društvenim promenama – revolucionarni, reformistički, konzervativni, reakcionarni

Stari i novi društveni pokreti

- Stari (klasični) – 19 i prva pol. 20 veka- radnički pokret
- Novi (alternativni) – od 60-ih godina 20. veka – deluju u polju civilnog društva, nemaju klasni karakter, nemaju univerzalne političke pretenzije već su fokusirani na jedno pitanje, autonomni su u odnosu na političke organizacije
 - Ekološki, feministički, mirovni, antinuklerani, LGBT
 - Smanjena uloga države i povećana uloga samoorganizacije društva
 - Smanjen jaz između neposredne i participativne demokratije

Ekološki pokreti

- Svetski fond za prirodu (World Wide Fund for Nature (WWF))
- Prijatelji Zemlje (Friends of the Earth (FOE))
- Grinpis (Greenpeace)

Svetski fond za prirodu (World Wide Fund for Nature (WWF))

- Osnovan 1961. sedište Švajcarska
- Zaštita ugroženih vrsta i njihovog habitata
- Masovna organizacija usmerena na povezivanje očuvanja prirode sa razvojem
 - Zaštita biološkog diverziteta
 - Promocija ideje održive upotrebe prirodnih resursa
 - Smanjivanje potrošnje i zagađenja
- Brinuti o Zemlji strategija za održivo življenje (1991) – fokus: redukovana upotreba nafte i međunarodni moratorijum trgovine slonovskim kljovama

Prijatelji Zemlje (Friends of the Earth (FOE))

- Osnovana 1969. kao antinuklearna grupa
- Internacionalna mreža postaje 1971.
 - 250 miliona pripadnika u više od 45 zemalja
- Ekonomska pravda - otpor neoliberalizmu
- Šume i biodiverzitet
- Suverenitet hrane - ljudi koji proizvode, distribuiraju i konzumiraju hranu treba da kontrolišu mehanizme i politike proizvodnje i distribucije hrane, a ne korporacije i tržišne institucije
- Klimatska pravda – globalno zagrevanje etičko i političko pitanje

Grinpis (Greenpeace)

- 1971. ekološki aktivisti su iznajmili brod i otplovili na Aljasku da bi protestovali protiv testiranja nuklearnih bombi
- Direktne akcije, protest, lobiranje – najvidljivija ekološka organizacija na svetu
- Danas ima ispostave u 39 zemalja , 2.9 miliona individualnih pristalica i fondacija
- Osiguranje života u svim svojim različitostima
- Fokus: klimatske promene, krčenje šuma, prekomerni ribolov, protiv lova na kitove, genetski inženjering i antinuklearna pitanja.

Aktivisti Grinpisa širom sveta preduzeli su akcije širom sveta i zahtevali od Levisa da eliminiše sve opasne hemikalije sa svoje odeće i iz lanaca snabdevanja

5

REASONS TO DETOX LEVI'S

1. Truth: Levi's jeans and t-shirts have been found to contain hazardous chemicals which break down in the environment to form toxic pollution.
2. Hope: Levi's Water-less jeans initiative shows that they know how precious clean water is.
3. Urgency: Toxic, hormone-disrupting chemicals have been found in the waterways where Levi's suppliers discharge their wastewater.
4. Scale: Levi's is the world's largest jeans company, with suppliers around the world. If they Detox, it will make a big difference to people everywhere.
5. Know-how: Levi's Strauss & Co. already has a chemical policy, but it is focused on managing hazardous chemicals, not eliminating them. This is

